

UITBREIDING VAN HET R.-K. ZIEKENHUIS WESTEINDE

**Een groot paviljoen voor
gynaecologische patiënten**

Een nieuw kloostergebouw

Op 20 Januari j.l. heeft het R. K. Ziekenhuis aan het Westeinde — officieel: Ziekenhuis van den H. Joannes de Deo — 60 jaar bestaan en in dit tijdsverloop heeft het gebouw herhaaldelijk veranderingen en uitbreidingen ondergaan: in 1924 b.v. verrees de groote St. Clemensvleugel, reikende tot de Lage Nieuwstraat, en in 1926 en '27 kwamen er een infectie- en een kinderpaviljoen bij. Thans echter is alweer vergroo-ting noodig geworden, want, zoo vertelt de Msb., in de oude localiteiten van den inwendigen dienst begint het nu te knijpen. Om reli-gieuzen en leekeverpleegsters behoorlijk onder dak te brengen, om ook het kloosterleven goed tot zijn recht te laten komen, is bouwen een dringende noodzaak. Men zal sober bouwen. De vrijkomende ruimten worden gebruikt om het ziekenhuisbedrijf goed in gang te houden.

Op het oogenblik is allereerst aan de orde een klooster met kapel voor de religieuze verpleegsters. Verder een groot paviljoen voor verloskonde en vrouwenziekten, en vervolgens nog een gebouw voor den technischen dienst.

Het klooster komt te liggen op het indertijd aangekochte terrein op den hoek van de Lage Nieuwstraat en de Lange Lombardstraat. Het slot zal voor het grootste gedeelte aan deze laatste straat liggen. Nabij den hoek liggen de gastenkamers en de vertrekken van den rector.

De kapel, die plaats zal bieden aan 400 personen verrijst aan de zijde van de Lage Nieuwstraat en ligt op de eerste verdieping, boven den refter. Zij is omgeven door een gang, waar-door aan de eene zijde de rector uit zijn woning, aan de andere zijde de religieuzen uit haar slot zich kunnen begeven naar de beide verbindingsgangen, welke — één gelijkvloers, de andere op de eerste verdieping boven de toegangspoort tot den tuin — leiden naar den grooten St. Clemensvleugel, waar thans de klassepatiënten worden verpleegd. Deze St. Clemensvleugel wordt aan de Zuidzijde afgebouwd met een ronding, welke ook als verpleegruimte wordt ingericht.

In den tuin komt naast den nieuwen vleugel de vrouwenkliniek, bestaande uit parterre, eerste en tweede verdieping. Dit gebouw wordt zoo ingedeeld, dat de thans voor de betreffende patiënten bestaande toestand nog vervolmaakt wordt.

Naast het ketelhuis aan het Westeinde zal het bijgebouw voor den technischen dienst komen.

De architect, de heer F. Nieuwerkerk, die, onder voorlichting van en in overleg met den directeur-geneesheer, dr J. F. J. ten Berge en leden van den medischen staf de plannen ontwierp, denkt twee jaar noodig te hebben voor de voltooiing dezer gebouwen.

Dit bouwplan is het begin van de totale vol-tooiing. Is het Ziekenhuis geheel gereed, dan zal het een kleine zeshonderd patiënten kunnen herbergen.

De Tijd d.d. 13 april 1935

Orgelbouw

DE OUDE SLEEPLADEN

In de kerk te Volendam werd onlangs een nieuw orgel geplaatst door den orgelbouwer A. Pels te Alkmaar. Bij de inwijding is het bespeeld door den heer Th. Ponten te Amsterdam. Te verwachten is, dat met de plaatsing van dit orgel een nieuw tijdvak van bloei in den Nederlandschen orgelbouw is ingeluid, zoo vertelt ons een deskundige. Het is n.l. het eerste electrische, of beter electrisch-pneumatische sleeplade-orgel in ons land. Electrisch is de tractuur (tastatuur en registratuur). Pneumatisch is het, in zooverre van den or-

gelwind gebruik gemaakt wordt, om speelven-tiel en sleep te openen. Dit geschiedt eigenlijk door een Barkerhefboom, met uitlaatwind dus inliggenden balg, welke voor de speelventiel direct onder de windlade ligt. We hebben hier dus al de voordeelen van een moderne speel-tafel. Van de pneumatiek wordt gebruik ge-maakt op een wijze, dat de nadeelen, aan de buizenpneumatiek verbonden (trage aanspraak), zijn uitgesloten, terwijl door gebruikmaking van de sleeplade ook de harde toon der pneumati-sche kegellade voor den mooien ouden sleep-ladetoon heeft plaats gemaakt.

Het was een proef van de firma Pels, maar een proef, die, gezien den stand van den te-genwoordigen orgelbouw, gezien ook de ernstige studie en voorbereiding die voorafging en de opgedane ervaringen, geen risico met zich bracht en moest slagen. En inderdaad, ze is

geslaagd op een wijze, als men niet had mogen verwachten. Door toepassing van dit systeem zijn we ineens een geweldigen sprong in den Nederlandschen orgelbouw vooruitgegaan.

Nu dit orgel zoo goed geslaagd is, is voor de kapel van het R. K. Ziekenhuis, Westeinde, Den Haag, aan de firma Pels opgedragen de bouw van een geheel nieuw electrisch-pneumatisch sleeplade-orgel, dat, naar te verwachten is, voor dat te Volendam niet zal onderdoen. Integendeel. Voor het orgel te Volendam werden oude sleepladen (van Cavaillé-Coll) gebruikt en was men dus aan een bepaalde dispositie gebonden. Het orgel voor het ziekenhuis te Den Haag zal geheel nieuw zijn: dus ook de windlade. Het krijgt nu een moderne dispositie, terwijl windlade en slepen zóo geconstrueerd worden, dat de nadeelen der oude sleepladen ver-

meden worden. Nog zullen bovendien eenige andere perfecties worden aangebracht. Materiaal en bouw der pijpen, tingehalte, wanddikte, labiumbreedte, hoogte van de opstee enz., alsmede de intonatie, worden meer in overeenstemming gebracht met de oude orgels uit een vroeger bloeitijdperk. Voor alle pijpen zijn de maten nauwkeurig aangegeven, niet twee pijpen krijgen dezelfde mensuur. De windladen en slepen worden zelfs niet van eiken-, maar van het fijnste teakhout gemaakt. Als nu de ruimte, waar het orgel zal worden opgesteld, en de resonance en acoustiek der kerk wat willen medewerken, mag verwacht worden, dat het nieuwe orgel voor het ziekenhuis te Den Haag een instrument zal worden — op zich en voor den Nederlandschen orgelbouw — van bijzondere beteekenis.

Het Vaderland d.d. 9 augustus 1935

UITBREIDING R.KATH. ZIEKENHUIS

Het Mariapaviljoen

Gistermiddag hebben wij onder het deskundig en onderhoudend geleide van dr J. F. J. ten Berge, directeur, en den heer Nieuwerkerk, architect, dus onder medisch en architectonisch geleide, het Mariapaviljoen van het R.K. Ziekenhuis (Westeinde) gezien en bewonderd.

Het nieuwe paviljoen is bestemd speciaal voor verloskunde en in het algemeen voor gynocologie.

Alvorens ons rond te leiden, heeft dr Ten Berge een toespraak gehouden waarin hij eraan herinnerde, dat het gisteren juist twee-enzestig jaar geleden was, dat het ziekenhuis werd geopend. Het was toen een klein gasthuisje, met zes zusters. Het ziekenhuis heeft zijn ouden ingang altijd behouden. Alleen zullen de bezoekers van de patienten voortaan door een ingang aan de Lage Nieuwstraat tot de inrichting worden toegelaten.

Dat het ziekenhuis in den loop der jaren tal van uitbreidingen heeft ondergaan, spreekt wel vanzelf. De eerste ervan was die van 1884, door een andere gevolgd in 1904, toen een groot gebouw, voornamelijk klassenziekenhuis, erbij werd opgetrokken. Tien jaar later volgde een nieuwe vleugel en weer na tien jaar nog één, met het Röntgengebouw en het ketelhuis aan het Westeinde. Werd de inrichting in 1926 verrijkt met een paviljoen voor besmettelijke ziekten, het jaar daarna werd een groot kinderpaviljoen gebouwd en werd het gebouw van 1904 reeds vernieuwd.

Al deze uitbreidingen konden slechts plaats vinden, doordat het ziekenhuis eigenaar is van een terrein, meer dan twee hectaren groot. Een massa krotwoningen, welke er vroeger opstond, heeft voor vergrootingen van de inrichting plaats gemaakt. Voor de uitbreiding, waar-

mede men thans nog bezig is, heeft men een terrein van de gemeente overgenomen. Men is nog doende met de inrichting van een nieuw-gebouwde kapel, welke moole, gebrandschilderde ruiten bevat. De oude kapel wordt afgebroken en de ruimte, welke zij biedt, voor andere doeleinden bestemd. Het zusterhuis voor de religieusen biedt plaats voor honderdvijftig; er zijn er nu honderdtwintig. Maar bovendien werkt men nu met vijf-en-zestig leekenzusters, leerlingen en gediplomeerden. Huisvesting en verzorging van een zoo talrijk personeel levert uit den aard der zaak eveneens problemen, welke moeten worden opgelost. Zusterhuis, administratie, wasscherij, ketelhuis, enz. bevinden zich alle aan den noordkant; de rest dient voor de zieken. Een zoodanige afscheiding komt aan de rust, welke voor een dergelijke inrichting van groot belang is, natuurlijk sterk ten goede. Doelmatige verbindingen, welke zijn gemaakt, voorkomen, dat het personeel onnoodig veel zou moeten loopen.

Het nieuwe paviljoen nu, voor verloskunde en vrouwenziekten, is gebouwd op terrein, dat tot nu toe niet bebouwd was. De ruimten, welke tot dusver voor verloskunde en vrouwenziekte in gebruik waren, zullen thans een andere bestemming kunnen krijgen en aan diverse afdeelingen der inrichting ten goede komen. Het Mariapaviljoen bestaat, behalve uit de verdieping op den beganen grond, uit twee bovenverdiepingen. Bij de indeeling heeft men een, vanwege het belang der patienten zeer wenschelijke, scheiding gemaakt tusschen geïnfecteerde en niet-geïnfecteerde gevallen. Op den beganen grond is de afdeeling voor de zoogenaamde schoone verloskunde ondergebracht, d.z. de niet-geïnfecteerde, verloskundige gevallen. Hierboven bevindt zich de afdeeling voor geïnfecteerde gevallen en op de bovenste verdieping is die der niet-geïnfecteerde vrouwenziekten benevens de operatiekamers met bijbehorende vertrekken. Bij de inrichting zijn de allernieuwste vindingen op het gebied van hygiëne, van het desinfecteeren, van een rationeele hulpverlening, enz. toegepast. Hoogst interessant is bij voorbeeld de, zich bij de operatiekamer bevindende, sterili-

seerkamer, waar operatiebenodigdheden in zes minuten in stoom van 120 graden worden gedesinfecteerd. Maar niet minder belangwekkend is het signaalsysteem voor zusters, wier hulp patienten noodig hebben, een geperfectioneerd stelsel van lampen, welke den zusters aanstonds leeren, waar haar hulp verlangd wordt. Ook de telefoon is in het vernuftige stelsel ingeschakeld. En een vernuftige ventilatie maakt het mogelijk, dat men ramen kan openen, ook als de wind erop staat, zonder dat de patienten tocht kunnen voelen. Deze ventilatietoepassing is een uitvinding van den architect Nieuwerkerk, die reeds drie-en-twintig jaren zijn krachten aan het R.K. Ziekenhuis geeft en die ook het Mariapaviljoen heeft ontworpen. De technische voorzieningen van het nieuwe gebouw, eveneens alle zeer modern, zijn van 'n Engeler, uit Amsterdam. Men heeft zooveel mogelijk Nederlandsch fabrikaat gebruikt.

Dat een hyper-nieuwerwetsche en zoo hygienisch mogelijke inrichting aan de gezelligheid geen afbreuk behoeft te doen, bewijst, wat hier verzezen is. Licht en luchtig zijn de zalen en kamers, welke tevens een intiemer en beslist vroolijke en opwekkende sfeer hebben.

Het Mariapaviljoen biedt ruimte voor honderd bedden. Het R.K. Ziekenhuis bevat thans vierhonderd-vijf-en-zeventig bedden en zal, wanneer de geheele verbouwing, waaraan men bezig is, haar beslag heeft gekregen, ruimte bieden voor vijfhonderd-vijftig. Zoo beleeft het ziekenhuis van den H. Johannes de Deo een tijd, niet alleen van vergrooting, maar ook, en bovenal, van moderniseering.

Als ook de verbouwing aan het Westeinde zelf voltooid is — nog een heel karwei — zullen de keukens dagelijks hebben te zorgen voor een bevolking van duizend personen, zieken, zusters, personeel en dan zal de eenige bemerking, welke men kan maken, deze zijn, dat de tuinruimte niet daarmee in overeenstemming is.

Dit was te voorzien, toen men besloot, in een oude stadswijk met zijn beperkte ruimte, een modern ziekenhuis, dat aan alle eischen van verpleging voldoet, te stichten.

Het geheel is een kranig stuk werk, dat aan directeur en architect zeker talloze problemen heeft gesteld, welke o.i. in één woord kranig zijn en.... werden opgelost.

De Tijd d.d. 17 augustus 1935

Inzegening nieuwe kapel

De nieuwe kapel van het R. K. Ziekenhuis aan het Westeinde te 's-Gravenhage zal op Dinsdag 20 Augustus a.s. om 8 uur v.m. worden ingezegend door den Hooeerw. Heer J. M. van der Tuyn, Deken van den Haag.

Tegelijk met de ingebruikneming der kapel zal het nieuwe klooster, waar 150 religieuzen verblijfplaats zullen vinden, worden betrokken.

Ziekenhuis St. Joannes de Deo jubileert

Vijf en zeventig jaar R.K. ziekenzorg

(Van onze Haagse redactie)

De geschiedenis van het ziekenhuis van de H. Joannes de Deo, dat Zaterdag 75 jaar bestaat, en ter gelegenheid waarvan een grootse feestviering is ontworpen, is er eigenlijk vooral een van steeds groter wordende verbouwingen en uitbreidingen. Was de stichter, pater Marijnen S.J., die kapelaan was in de parochie van de H. Theresia van Avila aan het Westeinde, na verschillende financiële moeilijkheden begonnen met een herenhuis met uitgestrekte tuin aan 't Westeinde, thans verheft zich na de nieuwbouw, die duurde van 1937 tot 1948 een uiterst fraai gebouw aan deze straat, een up-to-date ziekenhuis, een sieraad voor Den Haag, waarin de katholieken een zo uitgebreid en verantwoord mogelijk apparaat aantreffen, waarin hun belangen naar lichaam zowel als ziel volledig behartigd worden.

7 Augustus 1873 werd het ziekenhuis geopend op de plaats waar zich momenteel de nieuwe brede ingang en hall bevinden. In het eerste jaar werden er 53 zieken verpleegd; het totaal verpleegdagen was 1624. Het jaarverslag van 1946 vermeldt respectievelijk de opname van 10.185 patiënten en een aantal verpleegdagen van 248.939. De stichting floreerde in de eerste jaren dusdanig, dat reeds in 1882 een verbouwing noodzakelijk was. Voor de nieuwbouw werd het z.g. grootpaviljoen-systeem gekozen, dat een compromis is met het corridor-systeem; geen losse paviljoenen, maar paviljoenen door een gang met elkaar verbonden. In 1873 was men begonnen met tien bedden; nu beschikte men over honderd bedden en deze verruiming van bijna duizend pct. wettigde de verwachting, dat nu voor geruime tijd de klacht over plaatsgebrek zou zijn verdwenen. Maar tien jaar later moest men weer uitbreiden.

Rond 1900 begon een nieuwe periode voor het ziekenhuis; het was een tijd van uitwendige groei en van interne vernieuwing. In 1903 was men begonnen met een vernieuwing, de tegenwoordige St. Jozefvleugel. De derde bouwperiode begon in 1914 met het St. Anna-paviljoen, zo genoemd naar de overste der zusters uit deze tijd. Behalve patiëntenkamers had deze nieuwe afdeling een nieuwe lokaliteit voor verloskunde, operatiezalen, dienstvertrekken en slaapzalen voor de zusters.

In 1923 werd met veel luister het gouden jubileum gevierd. De viering van het feest begon met een Pontificale Hoogmis, opgedragen door Z. H. Exc. Mgr. A. J. Callier. Er werden verschillende Pauselijke en Koninklijke onderscheidingen uitgereikt. Namens het ziekenhuis werd aan de zusters een volledig stel Misgewaden aangeboden voor de kapel. De Katholieke Garde verzamelde een bedrag van f 5000, waarvoor men op de eerste plaats in de tuin van het ziekenhuis een groot H. Hart-monument kon oprichten. In totaal waren in de loop van 80 jaar 53.392 patiënten opgenomen met 1.925.252 verpleegdagen.

Na de nieuwbouw van de Clemensvleugel en de Röntgeninrichting werd het kinderpaviljoen, het klooster en het Maria-paviljoen ingericht. Deze laatste drie complexen ontsproten aan het brein van dr. J. F. J. ten Berge, die van 1925 tot 1936 geneesheer-directeur is geweest.

Een groots project was de nieuwbouw. In de eerste bouwperiode van 1937—1939 kwamen tot stand de zaalpatiëntenafdeling, centrale keuken, eet- en recreatiezalen; in de tweede — van 1939 tot 1941 — o.a. de patiëntenafdelingen, de opname-kamer en eerste hulp, de regentenkamer en de eet- en recreatiezalen en slaapvertrekken der lekenverpleegsters. De derde bouwperiode ondervond grote stagnatie door de inmiddels uitgebroken oorlog. Toch werd het werk voortgezet. In 1940 werd de gehele Röntgenvleugel gemoderniseerd; be-

gonnen werd later met de bouw van het dokters- en verpleegstershuis, gehoorzaal en administratie-afdeling. Na de bevrijding werd de derde periode hervat. Begin 1948 kwam het verpleegstershuis klaar. Ook de kantoren der zusters, alsmede die van de administratie, werden in gebruik genomen en het laatst volgden de doctoren, de administrateur en de directeur.

Een en ander heeft slechts betrekking op het uiterlijk veranderd aspect. Men vergeet echter niet, dat minder in het oog lopend op ruime schaal de aandacht is besteed aan de zorg voor het geestelijk en sociaal welzijn der patiënten. Ook kwamen er tal van medische vindingen op velerlei gebied, die er toe leidden, dat steeds nieuwe eisen moesten worden gesteld aan de kundigheid der artsen en aan de vaardigheid van allen, die zich aan de verpleging der zieken wijden.

Momenteel zijn dertig doktoeren aan de medische staf onder leiding van de ge-

neesheer-directeur, dr. L. J. J. M. Fick, verbonden; het verplegend personeel bestaat uit 119 gediplomeerde verpleegsters, van wie 73 religieuzen, en 108 leerling-verpleegsters, onder wie negen religieuzen. In 1947 werden 9.836 patiënten in het ziekenhuis opgenomen, met een totaal aantal verpleegdagen van 234.086, terwijl in verschillende poliklinieken tienduizenden bezoekers werden behandeld.

Het feestprogramma vermeldt o.a. Zaterdagochtend een pontificale Hoogmis, die wordt opgedragen door Z. H. Exc. Mgr. W. P. A. M. Mutsaerts, Bisschop van 's-Hertogenbosch, en receptie van 12 tot 1 uur, ingang Lange Lombardstraat 35, en 's avonds een concert in de tuin van het ziekenhuis, aangeboden door het R.K. Residentiekoor.

Zondagmiddag celebreert Z. H. Exc. Mgr. P. Giobbe een Pontificaal Lof en 's avonds voert het „Zuid-Nederlandsch Toneel" in gebouw „Excelsior" voor het gezamenlijk personeel „De Barbier van Sevilla" van De Beaumarchais, op.